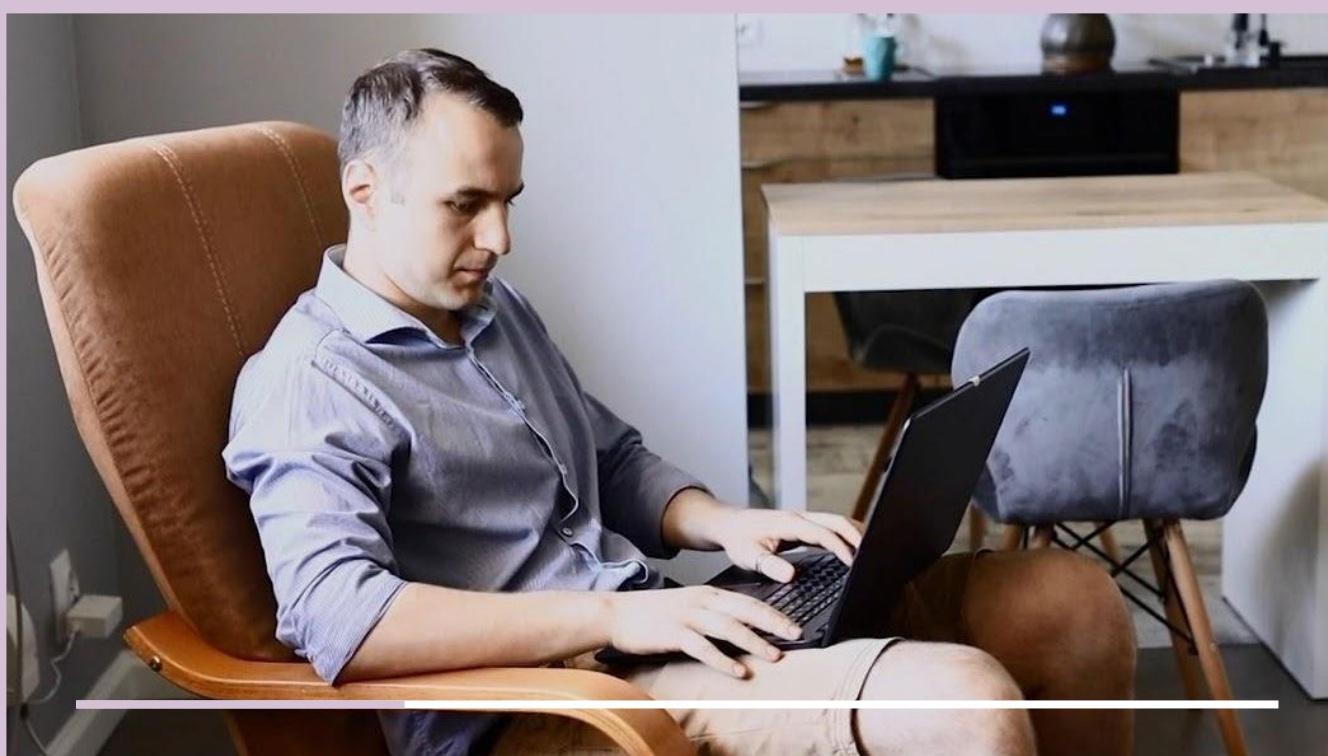

Karta rozmowy do filmu *Opowieść Stanislava o migracji*

Drugi dom – o doświadczeniu integracji

Opowieść Stanislava o migracji, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2020.

► **czas trwania:** 4 minuty

► **opis filmu:** „Nie trzeba się bać wyzwań. Trzeba być otwartym na świat i starać się zrozumieć ten świat pod własnym kątem”, opowiada Stanislav, który do Polski przyjechał na studia, a został na stałe. Dowiedźcie się więcej, co trudnego było dla niego w doświadczeniu migracji, a co zyskał. Jak poznać prawdę o współczesnych migracjach w szumie często sprzecznych informacji? Skąd mamy wiedzieć, kim są przybysze, którzy stają się naszymi sąsiadami i sąsiadkami albo kolegami, koleżankami z klasy? Po co przyjechali? Jakich mają zamiary? Czym się od nas różnią? Odpowiedzi na te wątpliwości najlepiej szukać u źródeł, czyli oddać głos samym migrantom i migrantkom.

► **autorka:** Hanna Zielińska

► **czas:** 40 minut

► **poziom edukacyjny:** klasy VI–VIII szkoły podstawowej i szkoła ponadpodstawowa

► **przedmiot:** godzina wychowawcza

Ten materiał służy wsparciu nauczycielki/nauczyciela w poprowadzeniu rozmowy na podstawie filmu *Opowieść Stanisława o migracji* na godzinie wychowawczej. Znajdziesz tu przegląd możliwych celów i tematów do realizacji z klasą, propozycję struktury rozmowy, zestaw pytań pomocniczych, a także kartę pracy dla młodzieży. Zapraszamy Cię, skorzystaj z tych podpowiedzi według swoich potrzeb, wybierając i dostosowując cel, główny temat oraz przebieg lekcji do Twoich planów, programu, a przede wszystkim zainteresowań i możliwości grupy.

Cele

Sięgnij po ten film i załączoną kartę rozmowy, jeśli chcesz:

1. porozmawiać ze swoją klasą o doświadczeniach migracji
2. przedstawić strategie akulturacji
3. zachęcić młodzież do pogłębienia wiedzy na temat Ukrainek i Ukraińców – najliczniejszej grupy migrantów w Polsce
4. uświadomić uczennicom i uczniom ich możliwą rolę i wpływ w procesie integracji
5. [miejsce na Twój cel]

Przygotowanie

1. Przed lekcją obejrzyj film (4 minuty) i zapoznaj się z załączonymi materiałami: kartą rozmowy dla nauczycielki/nauczyciela i kartą pracy dla młodzieży.
2. Sprawdź, jak sama/sam reagujesz na pytania i polecenia, które zaproponujesz młodzieży – przygotuj się, notując możliwe odpowiedzi, wątpliwości, wątki do rozwinięcia. Film i karta dla młodzieży będą bazą do wspólnej rozmowy z klasą. Możliwą strukturę rozmowy znajdziesz poniżej.
3. Film jest krótki – kładzie nacisk na wybrane wątki, a opowieść Stanisława ma bardzo pozytywny wydźwięk, dlatego zadбай także o zniuansowanie tematu, pomyśl o tym, jakie krytyczne głosy mogą się pojawić podczas lekcji, jak, identyfikując warunki pomyślnej integracji, mówić także o wyzwaniach i barierach, zwłaszcza w kontekście odpowiedzialności społeczeństwa przyjmującego.
4. Koniecznie odnoś doświadczenie Stanisława do rzeczywistości bliskiej uczniom i uczennicom: czy w ich otoczeniu, szkole, miejscowości są migrantki, migranci (w tym z Ukrainy)? jakie relacje między Polakami a migrantami (Ukraińcami) obserwują, w jakich uczestniczą? co robić, by jakość wzajemnych kontaktów była obustronnie satysfakcjonująca?

5. Migracja to temat, który w jakiś sposób dotyczy nas wszystkich – przyglądaj się z młodzieżą w jaki, włączaj znane im przykłady do rozmowy.

Bardzo ważne: jeśli w Twojej klasie uczy się młodzież z doświadczeniem migracji, nie wywołuj do tablicy – decyzję o ewentualnym (nie)dzieleniu się swoim osobistym doświadczeniem pozostaw w gestii uczennic i uczniów.

6. Film stanowi świetny materiał do rozmowy o integracji – może posłużyć jako pozytywny przykład doświadczenia migracji albo dokładniej: imigracji z Ukrainy do Polski.
7. Biorąc pod uwagę fakt, że Ukrainki i Ukraińcy stanowią aktualnie największą grupę migrantów i migrantek w Polsce, zapoznanie się z opowieścią Stanisława jest dobrą okazją, by zachęcić młodzież do przełamywania stereotypów i głębszego zainteresowania kulturą, która choć geograficznie bliska, wcale nie jest dobrze znana. Także historyczne stosunki polsko-ukraińskie często pozostają w potocznym obiegu znacznie upraszczane i fałszowane. Choć zapewne nie uda Ci się wszystkich tych wątków poruszyć na jednej lekcji, warto sięgnąć do dodatkowych źródeł, by uzupełnić swoją wiedzę i w razie potrzeby móc zaoferować młodzieży szerszy kontekst.

Możliwe tropy: *Ukraiński Dom w Warszawie*, który początkowo miał na celu wsparcie w adaptacji i integracji społeczności Ukraińskiej w Warszawie, natomiast teraz jest otwarty dla każdego cudzoziemca i cudzoziemki. Książka Piotra Pogorzelskiego *Barszcz ukraiński*, w której autor opisuje społeczeństwo ukraińskie jako odrębny kraj ze swoją bogatą kulturą, tożsamością i historyczną (swoją drogą praca z zaproponowaną tu metaforą barszczu ukraińskiego może być dobrym pomysłem na aktywność z młodzieżą: wydaje nam się, że wszyscy dobrze znamy barszcz ukraiński, ale kiedy zaczniemy rozmawiać o przepisie, pojawią się rozbieżności – jak z Ukrainą, która wydaje się bliska i znajoma, a nie zawsze jest to prawda o naszej wiedzy). Inspirującą opowieść o smakach Ukrainy snuje Oliwia Hercules w Sielskich smakach. Warto sprawdzić też *Magazyn Unblock (Outriders)* oraz teksty Piotra Andrusieczki na łamach m.in. „Gazety Wyborczej”. Ciekawą lekturą może być też Tatuż z tryzubem Ziemowita Szczerka.

8. Wykorzystaj przykład ścieżki studiów i kariery Stanisława, by pokazać różnorodność doświadczeń migracyjnych (np. nie tylko praca fizyczna, nie tylko ucieczka ze strefy wojny itd.). W ramach przygotowań możesz też obejrzeć film *Opowieści o migracji* Centrum Edukacji Obywatelskiej, w którym znalazło się więcej informacji o przeżyciach Stanisława w Polsce.

Twoje notatki z przygotowań:

.....

.....

.....

.....

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć

komputer z rzutnikiem, dostęp do Internetu, film *Opowieść Stanisława o migracji*, ewentualnie karty z tekstem ukraińskim

Tematy i zagadnienia edukacji globalnej

migracja, imigracja, migranci i migrantki w Polsce, Ukrainki i Ukraińcy w Polsce, strategie akulturacji, korzyści z integracji, rola społeczeństwa przyjmującego, różnice kulturowe, migracja jako rozwój, rola języka w procesie akulturacji

(Inny) temat, który chcesz poruszyć na lekcji:

Wprowadzenie

Zacznij od krótkiego doświadczenia:

1. Rozdaj uczennicom i uczniom karty pracy i poproś o zapoznanie się z wprowadzeniem. Daj im chwilę na skonfrontowanie się z zadaniem.
2. Możesz zapytać, czy ktoś chciałby przeczytać tekst na głos. Jeżeli nie ma w klasie osób ukraińskojęzycznych, nie przedłużaj – przejdź z młodzieżą przez pierwsze trzy pytania.
3. Jeżeli do przeczytania zgłosi się osoba znająca ukraiński, po lekturze podziękuj, dopytaj, czy wszystko jasne dla pozostałych, i po wybrzmieniu bezradności przejdź do pytań pod tekstem.
4. Zatrzymaj się przy refleksji o celowość tego ćwiczenia, pozwól młodzieży dostrzec zamysł postawienia się w sytuacji migrantów, migrantek. Jaki to język? Dlaczego akurat ukraiński? Kto na co dzień spotyka się w Polsce z barierą językową? Jakie uczucia może budzić ta bariera po obu stronach: migrantów i migrantek oraz przedstawicieli i przedstawicielki większości? Czyja to odpowiedzialność, by osoby przyjeżdżające do Polski uczyły się języka (z pewnością migrantów i migrantek, ale też państwa; zwróć uwagę na przykład na system włączania do edukacji szkolnej, liczbę godzin lekcji języka polskiego dla migrantów i migrantek, dostęp do kursów itd.).
5. Powiedz, że na dzisiejszej lekcji zastanowicie się, co jest potrzebne, by budować dobre wzajemne stosunki między migrantami i migrantkami a społeczeństwem przyjmującym. Procesów migracyjnych nie można zatrzymać, można natomiast na nie wpływać. Pomyślcie wspólnie, w jaki sposób.

Po tym wprowadzeniu przeczytaj wstęp do karty po polsku, dookreśl główny cel i temat lekcji. Zapowiedz, że obejrzyjecie film, w którym przemyśleniami dotyczącymi swojego doświadczenia migracji z Ukrainy do Polski dzieli się Stanislav. Poproś młodzież o uważność na jego perspektywę: czym dla niego jest migracja? Z jakimi mierzył się wyzwaniem? co było trudne, a co pomogło mu się odnaleźć w Polsce? Zwróć uwagę młodzieży na rolę otoczenia Stanislava – jak wpłynęło na jego los w Polsce? Jaką lekcję możemy z tej opowieści zaczerpnąć dla siebie?

W oparciu o znajomość grupy, zdecyduj, czy uczennice i uczniowie w dalszej części zajęć będą pracować indywidualnie, w parach czy małych grupach (nie większych niż czteroosobowe). Podkreśl, że karta to nie test, jest pomyślana raczej jako zaproszenie do zagłębienia się w temat, uporządkowania refleksji zainspirowanej filmem oraz wiedzy dotyczącej mechanizmów związanych z migracją i konsekwencjami spotkania różnych kultur. Upewnij się, że polecenia i treści z karty są dla wszystkich zrozumiałe. Powiedz, że po filmie będzie czas, by wypełnić karty, i że wspólnie omówicie najważniejsze kwestie na forum. Udanej pracy!

Film

(Wcześniej, by ułatwić śledzenie wątków w filmie, możesz zapisać na tablicy pytania, które w trakcie nagrania pojawiają się na planszach: Co pomogło mi odnaleźć się w Polsce? Czym jest dla mnie migracja? Jak Polska stała się moim domem?).

Razem z młodzieżą obejrzyjcie opowieść Stanisława. Nagranie trwa cztery minuty. Po filmie daj młodzieży czas na refleksję i pracę z kartą (maksymalnie 10 minut). Potem zaproś do wspólnej rozmowy na forum.

Rozmowa

Zadbaj o to, by rozmowa była zgodna z celem lekcji i potrzebami klasy. Trzymaj się struktury, która zapewni możliwość pracy na kilku poziomach: refleksji, analizy, zastosowania i uczyni lekcję rozwijającym, osobistym doświadczeniem dla młodzieży. Możesz skorzystać z poniższych pytań pomocniczych.

I. Refleksja po filmie. Zaczynij rozmowę od wysłuchania pierwszych wrażeń młodzieży po obejrzeniu filmu. Jak uczniowie i uczennice odebrali jego bohatera i opowieść, którą przedstawił?

- *Jakie są wasze pierwsze wrażenia po obejrzeniu filmu? Jakie emocje w Was wywołał? Jak wam się oglądało ten film – czy to nagranie było dla Was interesujące? Dlaczego?*
- *Jaki jest, według was, główny temat tego filmu? Jaki niesie przekaz, z czym zostaliście po jego obejrzeniu?*
- *Czyją opowieść poznajemy? Kim jest główny bohater i narrator?*
- *Co wam się podobało w tym filmie, a co nie?*

II. Analiza treści. Razem z klasą zbierzcie fakty, których dostarczył film. Opierajcie się na tym, co powiedział Stanisław (i ewentualnie na dodatkowych źródłach, do których odwołała się młodzież przy wypełnianiu karty pracy). Na bazie faktów, przemyśleń, opinii, które przekazuje główny bohater, rozwińcie kwestie migracji, strategii akulturacyjnych, integracji.

- *Kim jest Stanisław? Co nam o sobie mówi? Czego brakuje w jego opowieści?*
- *Czego dowiadujemy się o wyjeździe Stanisława z Ukrainy do Polski?*
- *Jak bohater mówi o tym doświadczeniu? Jakie emocje opisuje? Jakimi dzieli się spostrzeżeniami?*
- *Z jakich powodów zdecydował się na migrację? Czy wiemy, czy to była łatwa czy trudna decyzja? Co miało na nią wpływ?*
- *Dlaczego został w Polsce?*
- *Czego się tu nauczył?*
- *Co było dla niego trudne, stanowiło największe wyzwanie?*
- *Co pomagało mu się odnaleźć w nowym kraju?*
- *Czym według Stanisława jest migracja?*
- *Czego potrzebował, żeby poczuć się jak w drugim domu?*
- *Jakie konsekwencje dla jego życia (i w jakich obszarach) miała decyzja o migracji?*
- *Co wiemy o migracjach z Ukrainy do Polski?*

Omów z młodzieżą strategię akulturacji. Zapytaj, jaką strategię widzimy w przypadku Stanisława. Co o tym świadczy (jakie przekonania, jakie zachowania)?

III. Autorefleksja. To bardzo ważna część lekcji. Zapewnij w Waszej rozmowie przestrzeń na to, by młodzież mogła wyrazić swoje opinie, interpretacje, uzmysłowić sobie własne przekonania w temacie migracji i poddać jej krytyce. Jak Twoi uczniowie i uczennice odnoszą się do zjawiska migracji? Jaki jest ich stosunek do migrantów i migrantek, którzy przyjeżdżają do Polski? Do której ze strategii akulturacji jest im najbliższy? I wreszcie, jakie są ich osobiste doświadczenia – bezpośrednie i pośrednie – związane z migracją, jak dotyczy ich ten temat?

- Czy jest Wam do Stanisława blisko czy daleko? Co Was z nim łączy, co dzieli?
- Czy macie doświadczenie migracji? Jeśli tak – jakie? Czy wyjeżdżaliście? A może ktoś z Waszych bliskich? Jakie to jest/było doświadczenie? Jaki miało na Was wpływ?
- Czy znacie kogoś, kto wyemigrował ze swojego kraju i znalazł się w Polsce? Co było powodem takiej decyzji tej osoby? Jak odnajduje się ona w Polsce? Jak Polska ją przyjmuje?
- Czy w przyszłości rozważacie migrację? Dlaczego, w jakim celu?
- Jak myślicie, czego byście potrzebowali, żeby to było udane doświadczenie?
- Jakie widzicie szanse w integracji? A jakie wyzwania?
- Jak opowieści z filmu mają się do tego, co na co dzień słyszycie o migrantach i migrantkach?
- Dlaczego temat migracji budzi w Polsce tyle kontrowersji? Jakie obawy za nimi stoją?
- Co według Was daje życie w społeczeństwie wielokulturowym?
- O realizacji jakiego Celu Zrównoważonego Rozwoju można mówić w przypadku doświadczenia Stanisława?

IV. Działanie. Na zakończenie rozmowy warto przełożyć teorię na praktykę i zachęcić młodzież do dostrzeżenia roli i odpowiedzialności, które może przyjąć w procesie integracji, choćby na poziomie społeczności szkolnej. Jaki wpływ chce mieć młodzież na kształtowanie społeczeństwa otwartego, wielokulturowego?

- Czy nasza społeczność jest wielokulturowa? Czy znamy migrantki, migrantów?
- Co o nich wiemy? Czy mamy z nimi relacje? Czy znamy ich potrzeby i problemy?
- Co możemy zrobić, żeby budować przyjazną dla migrantów i migrantek społeczność?
- Jakie korzyści niesie wielokulturowość wokół nas?
- Jak możemy lepiej objaśniać i przedstawiać naszą kulturę osobom przyjeźdnym?
- Czy nasza szkoła jest przyjaznym miejscem dla osoby przyjezdnej? Co możemy zrobić, żeby była (bardziej) przyjazna?
- Jaka może być nasza rola w procesie integracji? Jakie mamy zasoby? Jak z nich skorzystać?

Możesz przywołać też przykład dobrej praktyki – znajdziesz go w tekście Marty Siciarek [Integracja: wyzwania dla społeczności lokalnej. Przykład Gdańska](#).

Kończąc lekcję, podziękuj młodzieży za rozmowę i zaproś do krótkiej ewaluacji i podsumowania, co bierze z tych zajęć dla siebie. Możesz na przykład narysować na tablicy walizkę i poprosić, by uczennice i uczniowie wpisali w nią hasłowo swoje refleksje, wnioski, pytania wokół zagadnień migracji czy wielokulturowości, które chcą zachować. W karcie pracy ostatnie zadanie zachęca, by twórczo się przyczynić do budowania dobrych relacji z migrantami i migrantkami i wspierać proces integracji – choćby na poziomie szkoły. Zapytaj, czemu to ważne, by tę rozmowę przekuć w działanie. Podkreśl, że każdy i każda z nas może mieć wpływ na to, czy wielokulturowość wokół nas wykorzystamy jako szansę – czy będziemy traktować ją jak zagrożenie, czy Polska stanie się dla innych, jak dla Stanisława, drugim domem.

Karta pracy dla młodzieży

Переглянь уважно чотири хвилини фільм *Розповідь Станіслава про міграцію*. Головний герой цього короткого відео – Станіслав Білий, який емігрував з України до Польщі, розповідає про свій досвід адаптації до нової культури. Послухай, що він говорить про початок перебування в Польщі, про труднощі життя в місці, відмінному від його рідного, про те, що допомагає почуватися як вдома в чужій країні. На цій картці знайдеш також декілька додаткових запитань та завдань, за допомогою яких ми хочемо заохотити Тебе дослідити механізми культурної інтеграції. Зрештою, ми живемо в суспільстві, яке стає все більш багатокультурним, і було б добре знати, які можливості та труднощі з цим пов'язані. Бажаємо надихаючих результатів!*

► Czy udało Ci się zrozumieć powyższy wstęp do karty pracy?

tak, bez problemu / piąte przez dziesiąte / ani słowa

► Co czułaś/czułeś, próbując wykonać polecenie?

zdziwienie / irytację / lekką panikę / rozbawienie / że stoję przed wyzwaniem / zainteresowanie /satisfakcję

► Dlaczego to ćwiczenie się tu znalazło?

.....

.....

► Co jest według Ciebie głównym tematem filmu?

.....

.....

.....

- ▶ Kim jest Stanislav? Na podstawie filmu przygotuj krótką notkę biograficzną jego bohatera: skąd pochodzi, dlaczego przyjechał do Polski, dlaczego tu został, czym się zajmuje, co mówi o swoich kompetencjach.

Stanislav Bieliei

.....

.....

.....

.....

.....

- ▶ Dodatkowo zastanów się:

Co mam wspólnego ze Stanislavem?	Co mnie różni od Stanislava?

- ▶ Czego potrzeba, żeby nie czuć się obco w nowym kraju i poczuć się jak w domu – według Stanislava:

.....

.....

.....

► A jak myślisz, co byłoby potrzebne Tobie?

► Czym dla Stanisława jest migracja? Co byś dodał/dodała do tej definicji?

Według polskiego Urzędu do Spraw Cudzoziemców z 457 tysięcy cudzoziemców, którzy 1 stycznia 2021 roku posiadali ważne dokumenty pobytowe, największą grupę stanowili obywatele i obywatelki Ukrainy – 244,2 tysiąca osób (źródło: Urząd do Spraw Cudzoziemców, Cudzoziemcy w Polsce po 2020 r., <https://www.gov.pl/web/udsc/cudzoziemcy-w-polsce-po-2020-r>).

► Czy znasz kogoś, kto przyjechał z Ukrainy do Polski? Może masz koleżankę/kolegę z Ukrainy? Co wiesz o ich doświadczeniu migracji, o języku, kulturze i historii ich kraju?

► Czego nie wiesz, a o co warto byłoby zapytać, żeby lepiej zrozumieć ich obecność w Polsce?

► Przyjrzyj się poniższym strategiom akulturacji (w klasycznym ujęciu Johna Berry’ego), czyli temu, jak może wyglądać proces zmian kulturowych i psychologicznych, który zachodzi w wyniku kontaktu między różnymi grupami. Jeżeli mamy do czynienia z akulturacją, to na poziomie grupy obserwujemy zmiany w strukturach społecznych, instytucjach publicznych i praktykach kulturowych. Na indywidualnym poziomie proces akulturacji wpływa na zmianę zachowań osoby. Akulturacja to proces dwustronny – determinuje go zarówno to, jak wobec większości przyjmującej odnosi się migrant/migrantka, jak i to, jaką politykę wobec przyjezdnych prowadzi państwo.

O której strategii można mówić w przypadku Stanisława?

- Marginalizacja
- Separacja
- Asymilacja
- Integracja

Korzyści z integracji

Migranci i migrantki	Społeczeństwo przyjmujące

W swojej opowieści Stanisław bardzo mocno podkreśla znaczenie znajomości języka kraju, w którym się żyje. Bariera językowa może stanowić poważną przeszkodę w integracji, utrudniając nie tylko codzienne funkcjonowanie, ale także edukację, nawiązywanie relacji, rozwój zawodowy czy budowanie poczucia bezpieczeństwa i stabilności. Co Ty i Twoi koledzy i koleżanki możecie zrobić w swojej społeczności (szkole/sąsiedztwie/miejscowości), żeby ułatwić migrantom i migrantkom naukę języka polskiego? Kogo i gdzie włączylibyście do tej akcji? Tylko poważne propozycje (małych i większych) działań:

* Obejrzyj uważnie czterominutowy film *Opowieść Stanisława o migracji*. Bohaterem tego krótkiego nagrania jest Stanisław Bielie, który wyemigrował z Ukrainy do Polski i opowiada o swoich doświadczeniach adaptowania się do nowej kultury. Postuchaj, co mówi o początkach pobytu w Polsce, o wyzwaniach związanych z życiem w innym od rodzinnego miejscu, o tym, co pomaga poczuć się w obcym początkowo kraju jak w domu. Niniejsza karta zawiera kilka dodatkowych pytań i zadań, którymi chcemy Cię zaprosić do zgłębienia mechanizmów integracji kulturowej. W końcu żyjemy w coraz bardziej wielokulturowym społeczeństwie i dobrze byłoby się orientować, jakie szanse i trudności się z tym wiążą. Inspirujących wniosków!

Tłumaczenie na język ukraiński: Witalij Koroczański.

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.globalna.ceo.org.pl

Materiał powstał w 2021 roku ramach projektu „Globalna szkoła. Razem o migracjach”, który jest częścią przedsięwzięcia „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” realizowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. Projekty współfinansowane są ze środków Unii Europejskiej oraz w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów/autorek i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Unii Europejskiej. www.gov.pl/polskapomoc

„I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” jest częścią programu DEAR (The European Commission’s Development Education and Awareness Raising Programme), który wspiera projekty angażujące społeczeństwo Unii Europejskiej w globalne zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Poprzez finansowanie programów takich jak „I am European. Historie i fakty o migracjach na XXI wiek”, DEAR promuje uniwersalne wartości, m.in. wolność, demokrację, praworządność oraz umożliwia obywatelom i obywatelkom Europy włączenie się w globalny rozwój. Program DEAR finansuje około 30 programów w krajach członkowskich UE. Projekty te przyczyniają się do zwiększenia zrozumienia i zaangażowania Europejczyków i Europejczyków w kreowanie pozytywnych zmiany społecznych zarówno na poziomie lokalnym, jak i międzynarodowym. Działania DEAR wspierają również pracę UE na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Wydawca:

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
ul. Noakowskiego 10, 00-666 Warszawa
www.ceo.org.pl
Warszawa 2021

Autorka: Hanna Zielińska

Redakcja merytoryczna: Julia Godorowska

Redakcja językowa i korekta: Justyna Yiğitler

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2021. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji i posiadaczach praw.